

116. Tiistaina 30 päivänä syyskuuta 1997

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi peruskuiva-
tustoiminnan tukemisesta ja laiksi vesilain
muuttamisesta 3832

Hallituksen esitys 67/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
9/1997 vp

2) Hallituksen esitys laiksi valtion riski-
pääomatakuista annetun lain muuttami-
sesta ,,

Hallituksen esitys 264/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 18/1997 vp

Ensimmäinen käsittely

3) Hallituksen esitys laiksi Pelastusopis-
tosta annetun lain 4 §:n kumoamisesta ,,

Hallituksen esitys 108/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 15/1997 vp

4) Hallituksen esitys laiksi kuntien kult-
tuuritoiminnasta annetun lain väliaikai-
sesta muuttamisesta annetun lain voi-
maantulosäännöksen muuttamisesta ,,

Hallituksen esitys 112/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 13/1997 vp

5) Hallituksen esitys laiksi taiteilijapro-
fessorin viroista ja valtion taiteilija-apura-
hoista annetun lain väliaikaisesta muutta-
misesta annetun lain voimaantulosään-
nöksen muuttamisesta 3833

Hallituksen esitys 113/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 14/1997 vp

6) Hallituksen esitys laiksi eräistä kirjai-
lijoille ja kääntäjille suoritettavista apura-
hoista ja avustuksista annetun lain väliai-
kaisesta muuttamisesta annetun lain voi-
maantulosäännöksen muuttamisesta ,,

Hallituksen esitys 114/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 15/1997 vp

7) Hallituksen esitys laiksi kirjastolain
väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain
voimaantulosäännöksen muuttamisesta .. ,,

Hallituksen esitys 115/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 16/1997 vp

8) Hallituksen esitys laiksi Euroopan
yhteisön ympäristömerkin myöntämijär-
jestelmästä ,,

Hallituksen esitys 91/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 8/1997 vp

Lähetekeskustelu

9) Lakialoite laiksi tuloverolain 92 §:n
muuttamisesta 3834

Lakialoite 90/1997 vp (Säde Tahvanai-
nen /sd ym.)

10) Lakialoite laiksi tupakkaverosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta 3834

Lakialoite 91/1997 vp (Sakari Smeds /skl)

11) Lakialoite laiksi avioliittolain muuttamisesta 3838

Lakialoite 92/1997 vp (Toimi Kankaanniemi /skl ym.)

12) Lisätalousarvioaloite 1—11/1997 vp 3842

1 Maria Kaisa Aula /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta poliisin toimintamenoihin

2 Maria Kaisa Aula /kesk ym.: Kera Oy:n korkotuki- ja erityislainojen valtuudesta

3 Klaus Hellberg /sd: Määrärahan osoittamisesta Porvoon kaupungin kaakkoisosan haja-asutus- ja saaristoalueen runkovesijohtojen rakentamiseen

4 Kari Kantalainen /kok: Määrärahan osoittamisesta pk-yritysten kehittämispalvelutoimintaan

5 Valto Koski /sd ym.: Määrärahan osoittamisesta puolustuslaitoksen asuntojen perusparannukseen

6 Marjaana Koskinen /sd ym.: Lounais-Suomen metsätiehankkeisiin ehdotetun määrärahan poistamisesta

7 Tuija Nurmi /kok: Määrärahan osoittamisesta Lahden sotilaskodin peruskorjaukseen

8 Veijo Puhjo /va-r ym.: Määrärahan osoittamisesta homevaurioiden peruskoulurakennusten korjaamiseen

9 Veijo Puhjo /va-r ym.: Määrärahan osoittamisesta homevaurioiden päiväkotien korjaamiseen

10 Maija Rask /sd ym.: Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käytöstä

11 Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittamisesta koulujen peruskorjaukseen

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aaltonen, Ala-Nissilä, Alho, Aula, Biaudet, Hassi, Heinonen, Huotari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Juurola, Kallis, Karjalainen, Kokkonen, Korhonen M., Koski V., Koskinen Johannes, Krohn, Lapintie, Lapiolahti, Lax, Leppänen J., Leppänen P., Liikkanen, Lindqvist, Manninen, Mikkola, Myllyniemi, Ojala A., Pietikäinen M., Pohjola T., Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rehn, Rimmi, Roos, Savela, Skinnari, Tahvanainen, Tiuri, Uotila, Veteläinen ja Väistö.

Nimenuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Alho ja Väistö.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Biaudet, Heinonen ja Jaakonsaari sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Isohookana-Asunmaa, Karjalainen, Kokkonen, M. Korhonen, Manninen, Mikkola, T. Pohjola, Puisto, Pulliainen, Savela ja Väistö,

tästä ja huomisesta päivästä sairauden vuoksi edustajat Huotari ja V. Koski sekä yksityisasioiden vuoksi ed. Veteläinen,

ensi lokakuun 2 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat Rehn ja Tahvanainen,

ensi lokakuun 3 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat Johannes Koskinen, Lax, P. Leppänen, Liikkanen ja Pykäläinen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Lapiolahti ja Myllyniemi,

ensi lokakuun 8 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Ala-Nissilä sekä

ensi lokakuun 10 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat Aula, Juurola, Lindqvist, A. Ojala, M. Pietikäinen, Tiuri ja Uotila.

Uudet hallituksen esitykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 126 ja 127.

U-asiat

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että 25 päivänä syyskuuta 1997 päivätyllä valtioneuvoston kirjelmällä on puhemiehelle saapunut valtiopäiväjärjestyksen 54 b §:ssä tarkoitettu Euroopan unionin asia n:o U 39.

Ilmoitetaan edelleen, että puhemies on tänään toimittanut mainitun asian käsiteltäväksi suureen valiokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Ed. Kankaanniemen ym. allekirjoittama kirjelmä, joka sisältää muistutuksen ministeri Alhon virkatoimen lainvastaisuudesta

P u h e m i e s : Esitellään ed. Kankaanniemen ja kymmenen muun edustajan allekirjoittama kirjelmä, joka sisältää muistutuksen ministeri Alhon virkatoimen lainvastaisuudesta.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnalle

Toinen valtiovarainministeri Arja Alho hyväksyi poliittisella päätöksellä 23.9.1997 valtion puolesta entisen STS-pankin entisen pääjohtajan Ulf Sundqvistin kanssa tehdyn sopimuksen, jolla Omaisuudenhoito-yhtiö Arsenal-Silta Oy eli käytännössä Suomen valtio luopui 13,8 miljoonan markan osalta eli yli 90-prosenttisesti korkeimman oikeuden mainitulle entiselle pääjohtajalle tuomitsemasta, korkoineen yli 15 miljoonan markan vahingonkorvauksesta. Vahingonkorvaus oli tuomittu muun muassa holtittoman lainannan johdosta, mistä syystä suomalaisille veronmaksajille oli syntynyt eräiden arvioiden mukaan jopa 3 miljardin markan suuruusluokkaa olevat tappiot.

Ministeri Arja Alho näyttäisi tosiasiasa poliittisella päätöksellään mitätöineen korkeimman oikeuden tuomion, jota jo oli aiempien oikeusasteiden päätöksiin nähden kohtuullistettu. Ministerin päätöksen perusteluja ja siihen liittyneitä pohjatietoja ei ole kerrottu julkisuuteen. Se, että näin entiseltä pääjohtajalta Ulf Sundqvistilta saatiin edes vajaa 10 prosenttia hänelle korkeimmasa oikeudessa kohtuulliseksi katsotusta vahingonkorvaussummasta, on ainoa julkilausuttu perustelu. On syytä selvittää, oliko ministerillä laillinen oikeus poliittisella päätöksellä mitätöidä tässä tapauksessa ylimmän oikeusasteen tuomio, jota kaikkien osapuolten on noudatettava, ja

hankkiko ministeri kaikki asian ratkaisemiseen vaikuttavat tiedot ennen päätöksen tekoa.

Asian yhteydessä on julkisuudessa väitetty, että pankinjohtaja Ulf Sundqvistin omaisuuden ja tulojen todellista määrää ei ole asianmukaisesti selvitetty. Helsingin ulosottoviraston selvitys- ja perintätoimet väitetään keskeytetyn osapuolten välisen sopimuksen syntymistä. Ulosotonhaltija on saanut vastikään aiempaa tehokkaammat keinot asioiden selvittämiseksi. Mahdollisen keskeyttämismenettelyn laillisuus sekä se, kenen määräyksestä ja mistä syystä keskeytys olisi tapahtunut, on syytä selvittää ja julkistaa.

Entinen pääjohtaja Ulf Sundqvist saanee vähentää verotuksessa maksamansa 1,2 miljoonan markan vahingonkorvauksen tulonhankkimiskuluina. Näyttäisi siltä, että tätäkään seikkaa ei ole otettu huomioon ministeri Arja Alhon harkitessa Sundqvistille annetun yli 90 %:n helpotuksen suuruutta. Eräiden laskelmien mukaan entinen pääjohtaja Sundqvist, joka lähes 30 vuotta on ollut poikkeuksellisen korkeissa asemissa yhteiskunnassa ja erittäin hyvätuloinen ja jolla aivan viime aikoinakin näyttäisi olleen merkittäviä tuloja, jopa hyötyi niistä toimenpiteistä, joilla hän tosiasiasa edesauttoi Suomen ajautumista rehelliselle työväestölle ja muille veronmaksajille valtavan kalliiksi tulleeeseen pankkikriisiin. On huomattava, että asianomainen kykeni maksamaan 1,2 miljoonan markan summan heti sopimuksen synnyttyä. On syytä selvittää, minkä suuruisen vahingonkorvauksen ministeri Arja Alho muun muassa verovähennysoikeuden huomioon ottaen tosiasiallisesti jätti entisen STS-Pankin pääjohtajan Ulf Sundqvistin vastattavaksi, toteutuiko ministerin menettelyssä kohtuullisuus ja maan etu ja käyttikö hän mahdollisesti virka-asemaansa väärin.

Toinen valtiovarainministeri Arja Alho teki päätöksensä koko valtioneuvostoa tai edes sen raha-asiainvaliokuntaa tai talouspoliittista ministerivaliokuntaa kuulematta, vaikka kyseessä oleva rahamäärä on huomattava ja päätös on mitä ilmeisimmin valtiota sitova ennakkoratkaisu. Menettely saattaa olla vastoin Suomen Hallitusmuodon 40 §:n 2 momentin ja mm. valtioneuvoston ohjesäännön 11 b ja 19 §:n määräyksiä. Valtion menetykset kasvavat huomattaviksi, kun kaikille saman kaltaisessa asemassa oleville annetaan vastaavan suuruiset, yli 90 %:n helpotukset. Jos näin ei menetellä, kansalaiset eivät ole Suomen Hallitusmuodon 5 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla yhdenvertaisia lain edessä. On syytä selvittää, menettelikö ministeri Alho laitto-

masti ja maan ilmeiseksi vahingoksi tehdessään puheena olevan poliittisen päätöksen.

Katsomme, että on vakavia syitä perusteellisessa valiokuntakäsittelyssä tarkastaa, onko mainittu valtioneuvoston jäsen tahallansa väärinkäyttänyt virka-asemaansa toimimalla lainvastaisesti ja maan ilmeiseksi vahingoksi, mikä menettely olisi katsottava virkarikokseksi siten kuin eduskunnan oikeudesta tarkastaa valtioneuvoston jäsenten ja oikeuskanslerin sekä eduskunnan oikeusasiamiehen virkatointen lainmukaisuutta annetun lain 7 §:ssä tarkoitetaan.

Edellä olevan perusteella ja viitaten lakiin eduskunnan oikeudesta tarkastaa valtioneuvoston jäsenten ja oikeuskanslerin sekä eduskunnan oikeusasiamiehen virkatointen lainmukaisuutta (274/1922, muutettu lailla 1222/1990) esitämme mainitun lain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua muistutuksen ministeri Arja Alhon toimintaa vastaan mainitun lain mukaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 1997

Toimi Kankaanniemi	Jukka Tarkka
Sulo Aittoniemi	Risto Penttilä
Mikko Kuoppa	Irja Tulonen
Klaus Bremer	Sakari Smeds
Riitta Korhonen	Pentti Tiisanen
Mikko Immonen”	

P u h e m i e s : Eduskunnan oikeudesta tarkastaa valtioneuvoston jäsenten ja oikeuskanslerin sekä eduskunnan oikeusasiamiehen virkatointen lainmukaisuutta 25 päivänä marraskuuta 1922 annetun lain 2 §:n 3 momentin mukaan on kirjelmä keskustelutta lähetettävä perustuslakivaliokuntaan.

Kirjelmä lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi peruskuivatustoiminnan tukemisesta ja laiksi vesilain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 67/1997 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 9/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi valtion riskipääomakuista annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 264/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 18/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi Pelastusopistosta annetun lain 4 §:n kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 108/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 15/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 112/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 13/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 113/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 14/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 114/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 15/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys laiksi kirjastolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 115/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 16/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laiksi Euroopan yhteisön ympäristömerkin myöntämisympäristelmästä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 91/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 8/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelu:

Ed. H u r s k a i n e n : Arvoisa puhemies! Täällä on käsitellyssä Euroopan yhteisön ympäristömerkin myöntämisympäristelmä.

Tällä hetkellä syntyy monia ympäristömerkkejä ja tuntuu, että usein kuluttajalle jää epäselväksi, mitä eri merkit takaavat tuotteesta. Pohjoismaiden neuvosto hyväksyi vuonna 89 pohjoismaisen ympäristömerkin, joutsenen, joka on kehitetty Pohjoismaiden neuvoston joutsen-symbolista. Joutsenmerkki on jo vakiinnuttanut asemansa Pohjoismaissa. Se on arvostettu merkki ja sillä on korkea uskottavuusaste.

Pohjoismaisen merkin, joutsenmerkin, myöntää kunkin maan taloudellisesti riippumaton laitos. Jo yli 500 tuotetta on saanut hakemuksesta merkin ja edelleen joutsenmerkin hakijamäärä on noussut jatkuvasti, mikä on osoituksena siitä, että tuottajat arvostavat merkkiä.

Nyt käsitellyssä oleva merkin hyväksymisympäristelmä tuskin kilpailee joutsenmerkin kanssa, mutta olisin toivonut, että Euroopan yhteisön ympäristömerkkiä pohdittaessa olisi käyty läpi myös mahdollisuudet ottaa pohjoismaainen ympäristömerkki koko Euroopan alueen yhteiseksi ympäristömerkiksi.

Uskon, että tätä kautta olisi säästyty monilta kuluttajilta hämmentäviltä ongelmilta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Lakialoite laiksi tuloverolain 92 §:n muuttamisesta

Lakialoite 90/1997 vp (Säde Tahvanainen /sd ym.)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

10) Lakialoite laiksi tupakkaverosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 91/1997 vp (Sakari Smeds /skl)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

E d. S m e d s : Arvoisa puhemies! Kansanedustajien aloiteoikeuden mukaisesti olen tehnyt eräitä tärkeiksi katsomiani talousarvioesityksiä. Osa näistä on lisäämässä valtion menoja, osa on taas selkeitä säästöesityksiä. Näiden lisäksi olen tehnyt muun muassa nyt käsitellyssä olevan esityksen tupakkaveron lievistä korottamisesta, osaksi koska hyvälle, menoja lisääville esityksille on toki oppositiostakin löydettävä kate. Kokonaisuutena tekemäni muutosesitykset valtion tulo- ja menoarvioon olisivat toteutuessaan itse asiassa vähentämässä sen alijäämäisyyttä.

Tilastokeskuksen julkaisemien tupakkatilastojen mukaan tupakan kulutus 15 vuotta täytäneitä kansalaisia kohti on ollut laskussa vuodesta 91 lähtien. Tämä kehityssuunta on hyvin myönteinen. Kuitenkin vuoden 96 tuoreiden tilastojen mukaan yhä peräti joka neljäs täysikäinen kansalainen tupakoi päivittäin. Tästä aiheutuu useiden miljardien markkojen kustannukset yhteiskunnallemme, mitä kustannuksia valtion saamat tupakkaveron tuotot eivät riittä kattamaan.

Tupakoinnistahan aiheutuu kustannuksia ei vain terveydenhuollon alalle vaan myös työn tuottavuuden alentumisena työnantajille. Suomen Lääkäriliitto on arvioinut, että tupakointi aiheuttaa yli miljoona sairauspoissaolopäivää vuosittain ja yli 200 000 hoitopäivää sairaaloissa. Erityisesti nuorten kasvava osuus tupakoitsijoista on hyvin huolestuttavaa. Näistä syistä johtuen on mielestäni perusteltua, että lainsäätäjät osaltaan tekevät kaikkensa, jotta tavat ja tottumukset voisivat muuttua kestävä kehityksen mukai-

siksi. Yksi keskeisimmistä välineistä, joka on käytettävissämme, on tupakkaveron tasoon puuttuminen.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa esitän mielestäni varsin maltillista 2 prosenttiyksikön suurista korotusta tupakkaveron tasoon. Lisäksi esitän selvempää tasokorotusta nuorison suosimien halpasavukkeiden osalta. Näiden osalta vero on ollut 12 markkaa kilolta, kun oma esitykseni on 50 markkaa. Tasokorotus tältä osin on mielestäni perusteltu siksikin, että itse käärittävien savukkeiden sisältämän veron määrä on ollut moninkertaisesti vähäisempi kuin normaalisavukkeiden.

Olen arvioinut, että nämä verontarkistukset lisääisivät tupakkaveron vuotuista kokonaistuottoa noin 100 miljoonalla markalla. On myönnettävä, että verotulot eivät avarassa maailmassa muutu lineaarisesti veronkorotusten mukaan, sillä toistaiseksi mahdollinen verovapaa ostaminen voi hieman lisääntyä. Tupakan hinnalla on kuitenkin todettu olevan merkittävä vaikutus etenkin nuorten ikäluokkien käyttäytymiseen, joten hinta-asetta kannattaa mielestäni käyttää.

Lakialoitteella haluan myös liittyä laajaan kansainväliseen tupakoinnin vastaiseen rintamaan. Ruotsi on juuri elokuun alusta korottanut selvästi tupakkaverotustaan. Tässä asiassa voimme seurata siis yhteispohjoismaista rintamaa. Yhdysvalloissa aina Valkoista taloa myöten on otettu voimakas ote tupakkayhtiöihin ja tupakkayhtiöt ovatkin joutuneet miljardikorvausten suorittajiksi niistä kansanterveydellisistä haitoista, joita tupakka on vuosikymmenten varrella aiheuttanut. Korottamalla omaa tupakkaveromme voimme näin vahvistaa myös atlanttista ulottuvuutta.

Arvoisa puhemies! En tohdi käydä ennustajaksi mutta en pitäisi suurena yllätyksenä, jos hallituskin vielä kuluvan vuoden puolella havaitsisi aiheelliseksi ryhtyä tämän lakialoitteen suuntaisiin toimenpiteisiin esimerkiksi siinä yhteydessä, kun katetaan työmarkkinaosapuolille annettuja lupauksia tuloverojen keventämisestä.

Ed. Alho merkitään läsnä olevaksi.

E d. F i l a t o v : Arvoisa puhemies! En kannata tupakkaveron yleistä korottamista, mutta mielestäni ed. Smeds on puuttunut tärkeään aiheeseen. Kun Suomessa tupakka- ja alkoholive-

roa pidetään korkealla tasolla sen vuoksi, että halutaan ohjata ihmisten käyttäytymistä ja mietitään kansanterveydellisiä lähtökohtia, niin ei ole perusteita sille, että itse kääriyty tupakkatuotteet ovat keveämmin verotettuja kuin tehdasvalmisteiset savukkeet, vaikka niiden voidaan selvästi osoittaa olevan terveydelle haitallisempia. Näkisin, että tupakkaveron tai savukkeiden verotuksen tason yhteensovittaminen olisi järkevä tapa nostaa hieman tupakkaveroa. Sillä ehkä ohjattaisiin, jos nyt voi sanoa, tupakoimaan vähän vähemmän vaarallisesti.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. Smedsin lakialoite on erinomaisen tarpeellinen ja terveessä linjassa ajatellen niin kansalaisten kuin valtiontalouden tervehdyttämistä. Ihmettelenkin, miksi hallitus ei ottanut tupakkaveron tason nostamista esiin, kun sen sijaan joukkoliikenteen arvonlisäveroa katsottiin voitavan nostaa 2 prosentilla, mikä on niin ekologisesti kuin tasa-arvopoliittisesti arveluttavaa.

Arvioidaan, että tupakka tappaa Suomessa vuosittain 5 000—7 000 ihmistä, ja tupakoitsijoilla on kaksinkertainen riski kuolla alle 65-vuotiaana verrattuna tupakoimattomaan. Tupakan aiheuttamiin sairauksiin kuolee Suomessa vuosittain enemmän ihmisiä kuin esimerkiksi huumeisiin, alkoholiin, liikenteeseen, itsemurhiin ja murhiin yhteensä. Erityisen huolestuttavaa, on se, että nuorten tupakointi on kaikesta valistuksesta huolimatta lisääntynyt ja aloitusikä laskenut. Toivonkin, että nämä seikat huomioiden valtiovarainvaliokunta suhtautuu ed. Smedsin lakialoitteeseen vakavasti.

Ed. R a s k : Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni ed. Smedsin tekemä aloite tupakkaveron korottamisesta on aivan oikea. Jos ajatellaan nuorten tupakointia, niin se on valitettavasti lisääntynyt. Olisi tärkeää, että pystyttäisiin mahdollisimman pitkälle, tuonne 18 vuoteen saakka, estämään se, että nuoret eivät alkaisi polttaa tupakkaa, koska sen jälkeen järki on kasvanut niin paljon, että silloin ei todennäköisesti enää aloitetaakaan.

Minusta tämä on yhteydessä myös huumeiden käyttämiseen sillä tavalla, että huumeiden käytön kokeilun kynnyks on laskenut huomattavasti. Ne nuoret, jotka eivät tupakoi, eivät niin helposti myöskään ala käyttämään huumeita. Minusta tässä on kysymys laajemmasta asiasta kuin pelkästä tupakoinnista. Sen tähden kannatan lämpimästi ed. Smedsin aloitetta.

Ed. E l o : Arvoisa rouva puhemies! Myös henkilökohtaisesti tuen ed. Smedsin aloitetta monestakin eri syystä. Mitä tulee tupakan terveydellisiin haittoihin, me olemme varmasti kaikki vakuuttuneita niistä. Aivan varmaa on myös, että tupakan hinnalla pystytään säätelemään tupakan käyttöä.

Yleisesti ottaen voidaan sanoa, että Suomessa on menty hyvään suuntaan, kun vertaa moniin muihin Euroopan maihin. Esimerkiksi siinä suhteessa, miten tupakan polttamista rajoitetaan julkisissa tiloissa, on tapahtunut myönteistä kehitystä. Käsitökseni on myös, että jos eurooppalaisittain arvioidaan savukkeiden hintaa Suomessa, meidän savukkeemme ovat keskimäärin kuitenkin aika halpoja. Se osaltaan varmasti vaikuttaa siihen, että savukkeita myös käytetään, niin kuin ed. Räsänen totesi, erityisesti nuorten keskuudessa. Se, mikä ehkä näin miehenä on ollut hälyttävää huomata, on se, että näyttää erityisesti siltä, että nuorten naisten tupakointi on lisääntynyt.

Rouva puhemies! Kun on kysymyksessä hyvä tulon lähde valtiolle, asettaisin vastakkain vaikkapa esimerkiksi polttonesteveron lisäämisen, bensan hinnan korottamisen ja tupakkaveron. Toivoisin, että tosiaan asiaa voitaisiin valiokunnassa miettiä tästä näkökulmasta.

Ed. V i r t a n e n : Arvoisa puhemies! Tämä on tietysti osa paljon laajempaa kokonaisuutta. Minkä takia tällaisessa sivistysvaltiossa kuin Suomessa naiset, jotka ovat ensimmäisinä vapautettu jopa äänestämään, nuoresta pitäen ovat ruvenneet polttamaan eniten tupakkaa? Väitän, että jos me nyt taas jatkamme syyllistämistä ja nostamme hintaa eli lisäämme edelleen rikollisuutta ja salakuljetusta jostakin Eestistä ja Neuvostoliitosta ja muuta vastaavaa, ja jotenkin mahdollistetaan nuorille vielä tiukempi kapinointi sillä, että polttaa tupakkaa, niin tässä mennään taas ojasta allikkoon. Jollei tähän kytketä jotakin laajempia koulutuksellisia ja voisiko sanoa myönteisempiä elämänasennekasvatuksellisia juttuja, niin tämä on kyllä taas yksi osoitus tältä typerältä sakilta täällä, joka ei osaa mitään muuta kuin kiristää ja luoda negatiivista ilmapiiriä ja tehdä täysin kummallisia vääriä ratkaisuja osviittana kansaa kohtaan, koska tupakointi taas kuitenkin koskettaa aika paljon juuri enemmän köyhimpiä ja vähäosaisimpia, joilla on melkein ainoana lohtuna tupakanpolto.

Itse en ole koskaan polttanut, mutta voisin sanoa, että jonkin verran vanhan työnikin kan-

nalta ymmärrän äärimmäisen paljon niitä vaikeuksia, mitä on luopua tupakasta, jostakin viimeisistä vähistä lohduistaan. Jos se taas täältä tulee, niin silloin, minä kerran vielä sanon, se antaa väärän signaalin kansalle, jollei siihen kytketä muita myönteisiä vaikutuksia.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Tupakoinnista voitaisiin puhua vaikka kuinka pitkään, mutta en sitä tässä yllytä. Itse lopetin tupakanpolton puolitoista vuotta sitten ja sen jälkeen en ole tervettä päivää nähnyt. Tässä pieni vastaisu takaisinpäin. Olen minä ulospäin terveen näköinen, mutta sisäisesti täysi raunio.

Rouva puhemies! Varsinaisesti pyysin puheenvuoron ed. Elon lipsahduksen vuoksi, kun hän asetti vastakkain polttoaineveron ja tupakkaveron. Ei kai ed. Elo kuvittele, että jos me jatkuvasti nostamme tupakkaveroa ja tupakanpoltto vähenee, niin sillä kompensoidaan polttoaineveroa. Laskeehan se veron tuotto, niin kuin laskee polttoaineveronkin tuotto ainakin ensimmäisinä kuukausina bensiihin hinnankorotuksen jälkeen. Pidän ed. Eloa äärettömän viisaana ja filosofisena ihmisenä. Joskus sattuu tällä tavalla, ed. Elo, mutta ei se estä yrittämästä taas uudelleen seuraavan asian yhteydessä.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Virtasen käyttämän puheenvuoron johdosta haluan vain todeta, että mielestäni asiassa ei ole todellakaan mistään syyllistämistä kyse. Ne toimenpiteet, joita hän peräänkuulutti, ovat olleet käytössä eivätkä valitettavasti ole tuoneet toivottua tulosta.

Ed. Smedsin aloitteen viisaus on mielestäni juuri siinä, että siinä tartutaan nuorten suosimien halpatupakoiden hintoihin. Täytyy muistaa, että lähes kaikki säännöllisen tupakoinnin aloittajat ovat alle 20-vuotiaita, eli hyvin nuorena ihmiset tekevät ratkaisun säännöllisestä tupakoinnista. Nuorilla taloudellinen rajoite on yksi merkittävimmistä tupakointiin vaikuttavista tekijöistä. Sen vuoksi juuri halpatupakan verotuksella voi olla merkittävä vaikutus heidän tupakointikäyttäytymiseensä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Ed. E l o : Herra puhemies! Ensinnäkin ed. Virtasen puheenvuoron johdosta haluaisin tode-

ta, että en tiedä, ovatko hänen puheenvuoronsa yleensä vakavasti tarkoitettuja vai eivät, mutta jos ne nyt ovat vakavasti tarkoitettuja, niin tietysti voidaan miettiä sitä, minkälaista lohduttamista se on kansan vähäosaisimmille, että erityisesti heille yritetään suoda se mahdollisuus, että saavat pilata terveytensä. Nimittäin, puhemies, aivan selvästi, niin kuin olemme havainneet Amerikasta, pitkien oikeudenkäyntien jälkeen on tultu siihen tulokseen, että tupakointi on todella terveydelle haitallista ja erittäin vaarallista. Tupakkayhtiöt ovat jo sitoutuneet satojen miljardien markkojen korvauksiin siitä haitasta, mitä he ovat aiheuttaneet ja mitä tulevat aiheuttamaan.

Mitä ed. Aittoniemen puheenvuoroon tulee, niin ed. Aittoniemi saattaa olla oikeassa, mutta, puhemies, kuitenkin esimerkiksi valtiovarainministeriöhän aina vuosi vuoden jälkeen ilmoittaa meille, että valtio saa entistä enemmän polttoaineveron tuottoa, vaikka hinta nousee. Tosin, aika mielenkiintoista, öljyalan keskusliitto kumoaa sen ja sanoo, että tällä hetkellä saamme vähemmän tuottoa kuin vuonna 1990 ja me olemme moneen kertaan nostaneet polttoaineveroa.

Mutta siitä huolimatta, puhemies, asettaisin kyllä vastakkain tupakkaveron ja polttoaineveron. Jos valtio jostakin tuloja tarvitsee ja saa niitä, niin otettakoon mieluummin tupakkaverosta kuin polttoaineverosta, puhemies, varsinkin kun ed. Aittoniemen mukaan näyttää siltä, ettei kummastakaan saataisi yhtään mitään.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Tupakan hintapolitiikallahan on tarkoitus vähentää tupakan polttoa etenkin nuorten ja lasten keskuudessa. Yleinen totuushan on se, että jos ei alle 18-vuotiaana tupakointia aloita, niin sitä ei tule aloittaneeksi lainkaan. — Ed. Aittoniemi on yleensä poikkeus asiassa kuin asiassa.

Tupakkaveron tuotto ei kata nykyisin kaikkia niitä kustannuksia, jotka tupakasta johtuvat, ja senkin takia ed. Smedsin lakialoite on perusteltu. Tupakkaveron pitäisi mielestäni saada haittaveroiksi, koska tupakasta on haittaa paitsi itselle myös ympäristössä oleville ihmisille.

Ed. V i r t a n e n : Arvoisa puhemies! Kuulostaa todella hassulta kuulla ed. Räsänen väittävän, että keinoja on käytetty. Olen itse 15 vuotta kiertänyt kouluja valistamassa eri asioista, ja minulle lähes poikkeuksetta opettajat sanovat, kuinka mitätöntä suomalainen tunne-

kasvatus kouluissa on, kuinka murrosiän ja aikuistumiseen siirtymisen käsittely muuten kuin biologisesti on täysin puuttunut suomalaisista kouluista.

Samalla lailla ed. Elolta voisin kysyä, jos terveellisyys on jokin kriteeri, minkä takia suomalaiset alkavat olla maailman lihavin tai toiseksi lihavin kansa. Todellisuudessa näen, että kun meillä on tällainen demokratiavaje, kun meillä on surkeat esimerkit yläpäästä, ei osata muuta kuin korottaa ja nostaa näitä hommia, kansa on ruvennut reagoimaan niin, että se protestoi, nuoret älykkäät ihmiset, epäterveellisesti tähän sairaaseen ilmapiiriin, jota me levitämme päättämällä asioista niin, että ne eivät varsinaisesti kosketa itse asiaa. Kyllähän hintaa kaikilla tavoilla toki voi ruveta korottelemaan ja pistämään maksuun. Tietysti joskus saa puheenaihetta siitä, kun hintaa alennetaan, niin kuin surullisen kuuluisassa tapauksessa muutaman päivän takaa.

Ed. K e m p p a i n e n : Herra puhemies! On aivan selvää, että nuoren murrosikäisen käytökseen kuuluu protestointi, kapinointi ja vastustaminen ja myös käyttäytyminen päinvastaisesti kuin yleensä kannustetaan. Mutta veroase tässä kohdassa on erittäin hyvä. Ei tässä mitään protestointia ole. Jos hinta nousee, varmasti harkitaan, ostetaanko vai eikö osteta. Tämä on parempi ase kuin kaupan kassa, joka joutuu mahdollisesti miettimään, onko 18-vuotias vai ei tai onko sitten kyseessä välittäminen. Mielestäni tällä me viestimme nuorille ihmisille, että se on vahingollista, eikä tämä ole kapinan aihe. Jos silloin ei ole niin paljon rahaa eikä tule aloittaneeksi, se on ennalta ehkäisevä väline. Ei tätä pidä nähdä fiskaalisena asiana. Tämä on ennen kaikkea kansanterveydellinen asia. Minusta tämä on hyvä aloite, ja jos irtotupakan verokohtelu on aikaisemmin ollut tällainen, siinä on ollut virhe ja se pitää saattaa oikealle tasolle.

Ed. V i l j a m a a : Arvoisa puhemies! En väheksy verokäytännön merkitystä, mutta korostan, että silti ei voi pestä käsiä pois terveystuotuksellisesta työstä. Suomessa on saatu erittäin hyviä tuloksia aikuisten kohdalla. Meillä 27 prosenttia miehistä tupakoi, se on alin Euroopassa, naisista vain 18 prosenttia. Sen sijaan puhutaan terveystuotuksista, miksi sitten meidän nuoremme tupakoivat näin paljon. Terveystuotuksemme ei ole ehkä määrällisesti tai laadullisesti

tavoittanut nuorisoa. Myös sillä rintamalla tulee edetä.

Ed. R a s k : Herra puhemies! Ed. Virtanen kertoi kulkeneensa vuosia valistamassa tupakkasioissa nuoria, ja mitään ilmeisesti ei ole tapahtunut, niin ymmärsin hänen puheestaan. Terveystuotuksen suhteen on aivan selvää, että jos pelotellaan, että 30 vuoden päästä tulee syöpä, ja näytetään syöpäisiä keuhkoja näyteputkissa, eihän se mitään auta.

Mielestäni terveystuotuksessa pitäisi siirtyä laajempaan ajatteluun. Nuoret ovat hyvin huolestuneita ympäristön tilasta. Esimerkiksi sen asian paremmin esille tuominen, mitä tapahtuu, kun sademetsiä joudutaan kaatamaan tupakan lehtien kuivatukseen ja sillä tavalla tuhotaan ympäristöä, saattaa hyvinkin paljon paremmin vaikuttaa nuoreen, joka harkitsee tupakoinnin aloittamista.

Toisaalta totean vielä senkin, että myös perinteisellä terveystuotuksella, kun se oikein tehdään — ei syyllistämällä vaan antamalla asianmukaista tietoa — voidaan myös vaikuttaa siihen, että järvevä nuori jättää aloittamatta tupakoinnin. Kun nuoria opetetaan uskaltamaan sanomaan ”ei”, uskon, että myös terveystuotuksella on keinonsa tähänkin asiaan puuttua.

Ed. J a r i K o s k i n e n : Arvoisa puhemies! Voin yhtyä siihen, että tupakointi on vaarallista ja haitallista ja kaikkea pahaa, mutta muistuttaisin siitä, että ennen kuin asiaa lopullisesti päätetään, joku kysyisi, mitä Ruotsissa tapahtui, kun siellä nostettiin tupakkaveroa. Erilainen harmaa tuonti ja tilaaminen EU:n muilta alueilta Internetin kautta tai joillakin muilla tavoin lisääntyi, enkä usko, että haluamme luoda sellaista lainsäädäntöä, joka lisää erilaista, sanotaanko, laitonta kauppaa. Ei kai se ole tavoitteena. Katsotaan, mitä Ruotsissa tapahtui, ja otetaan asiassa vaikkapa aikalisä ja palataan siihen uudestaan.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Puutun vielä terveystuotuskampanjakeskusteluun. Meillä on ollut monta hyvin voimakasta tupakan vastustuskampanjaa, joihin ed. Viljamaa myös viittasi. Ne ovat ymmärtäkseni ulottuneet myös nuoriin hyvinkin kattavasti, mutta on valitettavaa, että syystä tai toisesta ne eivät ole auttaneet nuoria. Kansainvälisessä vertailussa suomalaisten nuorten tupakoinnin yleisyys on huipputasoa. Suomalaiset nuoret aloittavat myös poikkeuksellisen varhain tupakointinsa.

15-vuotiaat polttivat päivittäin useammin kuin saman ikäiset nuoret muissa maissa, joissa tilastoja kerätään. Nämä tiedot ovat myös meille tässä talossa hyvin vakava paikka. Lisäksi on todettu, että nimenomaan nuorten kohdalla hinnalla on hyvin ratkaiseva vaikutus, joten mielestäni tätäkin keinoa tulisi todellakin käyttää.

Ed. **Virtanen**: Arvoisa puhemies! On se hassua, että kun on koko ikänsä kokonaisvaltaista tunnekasvatusta ja ihmisen aikuistumista tukenut, sitten täällä joku ressurkka sai näyttämään sen siltä, että ikään kuin kannattaisiin jotain tupakanpoltoa. Todellakin vastustan sitä, mutta haluan tällaisen kokonaisvaltaisemman ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Ed. Virtanen, puheenvuoro tulee käyttää seisoaltaan!

Puhuja: Ilmeisesti tämä näyttää kansalle sitä esimerkkiä, että ahdasmielisyyttä lisääntyy. Se on aivan sama keskusteluissa maksetuista naisista ja muista. Jos lyödään vielä tällainen tupakaveron päälle, se tuntuu taas kansasta siltä, että verotetaan kaikkea, mikä vähänkin tuntuu hyvältä. Mutta yleinen ekologinen lähtökohta on hyvä. Totta kai valistuneet nuoret tajuaavat, missä mennään.

Itse vein aikoinaan kasvatuksen jopa niin pitkälle, että kun mainostettiin sellaisella, mikä on todellista, siis että heinässä oli aikoinaan metsämansikoita ja sitten siinä luki, että haista, maista kesä, niin kun minä pidin kasvatusesitelmiä murrosikäisille, minä sanoin pojille suoraan päin naamaa, että lopeta tupakanpolto, haista v. Heti kaikki tajusivat, mistä on kyse. He kysyivät minulta, onko niin tosiaan, että haistaa oikein kunnolla tällaiset kunnan haju- ja murrosiän jälkeen. Minä sanoin, että sieltä se nautinto tulee. Kun oikealla tavalla kokonaisvaltaisesti lähestyy kokonaista ihmistä, minä väitän, että nuoret tajuaavat heti. Mutta haju- ja makuaistin poistaminen yhteiskunnassa, kun sen itse tahallaan ottaa itseltään pois, kuvastaa juuri sitä, että nuoret eivät halua haistaa eikä maistaa tätä väärustelevää, perversoivaa elämää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

11) Lakialoite laiksi avioliittolain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 92/1997 vp (Toimi Kankaanniemi /skl ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. **Aittoniemi**: Arvoisa puhemies! Ilmeisesti kysymys on ed. Kankaanniemen aloitteesta, 11) asiasta. Ed. Kankaanniemi ehdottaa sitä, että avioeron yhteydessä palattaisiin pakolliseen sovitteluun. Minä en pidä tätä näkemystä alkuunsaakaan hyvänä sikäli, että avioerohan on tavattoman traaginen asia ja se on hankala molemmille osapuolille. Jos siihen liitetään vielä tällaisia vaikeuksia, joilla sellaisinaan ei ole mitään merkitystä, että seurakunnan puolesta pyrkisi joku sovitteluun sellaista avioparia, joka on aikansa riidellyt ja tehnyt päätöksen lähtemisestä eri teille. Eihän sillä ole mitään muuta kuin prosessia viivästyttävä vaikutus.

Mielestäni, kun avioero tehtiin helpommaksi taannoin lainsäädännöllä, siitä on ollut pelkääntään positiivisia vaikutuksia. En tarkoita sitä, että olisin myönteinen sille, että avioero tulee, mutta kun se kerran on tullakseen, siinä eivät silloin sovittelut auta ja on paljon helpompi perheen, lasten ja aviopuolisoiden kannalta se, että tapahtuu tiettyssä suhteellisen nopeassa järjestyksessä tämä ikävä asia ja lähdetään erilleen ja omaa tulevaisuutta luomaan. Tämä on kirkonmiesten tarkoittamia vaikeuksia tälle asialle, eikä sitä voi hyväksyä ollenkaan.

Ed. **Jari Koskinen**: Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä kuin ed. Aittoniemi, että valitettavan paljon tulee avioeroja, mutta ehkä syyt ovat jossakin muualla. En myöskään usko tällaiseen pakkosovittelukeinoon. Pitäisi löytää ehkä muita malleja, ja ne mallit pitää löytyä perheen sisältä ja siitä valituksesta, jota jostakin muualta saa kuin siitä, että säädetään laki, että pitää väkisin istua jossakin istunnossa. Se ei välttämättä lopputulosta mihinkään muuta.

Ed. **Räsänen**: Arvoisa puhemies! Kun ed. Kankaanniemi ei ole puolustamassa lakialoitettaan, haluan joitakin huomioita tuoda sen puo-

lesta. Itse kannatan tätä lakialoitetta, ja oma nimenikin on sen alla.

Ajatellen erityisesti lapsiperheitä liian helposti saatu avioero ja herkästi, liian kevyesti harkittu avioero on etenkin lasten kannalta suuri ongelma. On tehty myös sellaisia tutkimuksia, joissa on selvitelty avioeron läpi käyneiden henkilöiden näkemyksiä jälkikäteen, ja yllättävän suuri osa katui tätä ratkaisuaan ja ajatteli näin, että jos olisi tiennyt sen kriisin, johon avioero johtaa, ei olisi ehkä lähtenyt koko prosessiin.

Kirkollahan on hyvin pitkät perinteet avioeroihin liittyvästä sovittelutyöstä, ja sieltä taholta Kirkon perheasiain keskuksen johtaja on useaan otteeseen ottanut esiin tarpeen saada aikaan lakisääteinen sovittelujärjestelmä kriisiytyneiden avioerotilanteiden ratkaisemiseksi. Näkisin, että erityisesti lapsiperheiden kohdalla, jolloin on suojeltava myös kolmatta osapuolta eli lapsia, ei pelkästään eroavia puolisoita, tämä olisi tarpeen.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ei avioeroa tehdä kevyin perustein ainakaan silloin, kun avioliitossa on lapsia. Se on pitkäaikainen, ankara prosessi, jossa kärsivät molemmat osapuolet, mies ja nainen, sekä lapset. Sen jälkeen, jos siinä vaiheessa aletaan vielä kuulla lapsiakain ja sovitellaan ja pitkitetään eroa, se lisää tätä tuskallisuutta. Ihmisen on oltava realistinen. Minä en tiedä yhtään onnistunutta sovittelua, varmasti niitä on, mutta nämä avioliitot olisivat ehkä palautuneet muutenkin, mutta ei kirkon ja muiden sovitteluilla ole mitään avioliittoja, onnellisia ja pysyviä, ehjiä avioliittoja takaisin saatettu. Se on menoa, kun avioeropapereita on ruvettu täyttelemään, vaikka siinä kirkko yrittää välissä huseerata.

Ed. Räsänen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle vielä toteaisin, että ei ole ollut tarkoitus estää avioeron mahdollistumista vaan ajatella sitä, että tällainen neuvottelu- ja sovittelutilanne on siinäkin mielessä tarpeen, että avioeron jälkeen esimerkiksi lasten kasvattamiseen ja lasten huoltajuuteen liittyvät neuvottelut ja sopiminen sujuisivat paremmin. Sen vuoksi itse todellakin ajattelen näin, että etenkin lapsiperheiden kohdalla tämän sovitteluprosessin tulisi olla säännönmukainen tapahtuma.

Ed. Jukkonen: Arvoisa puhemies! Ihmettelen niitä ennakkoluuloja, joita ihan selvästi kuultaa ed. Aittoniemen ja eräiden muidenkin

edustajien suhteessa tähän asiaan. Siinä perheasiain neuvontatoiminnassa, jota esimerkiksi seurakunnat harjoittavat, puhutaan asioista ihan oikeilla nimillä ja niin syvälle asioihin käyden kuin se ikinä on mahdollista. Tässä mielessä minä arvostan jokaista yritystä, jolla yritetään parantaa suomalaisten perheiden hyvinvointia ja myös sitä, että oli kyseessä päätyminen avioeroon tahi suhteen jatkamiseen, sitä myös sovittelaisiin ja sitä käytäisiin rehellisesti kolmannen osapuolen kanssa läpi.

Se, mitä itse aloitteessa ehdotetussa menettelyssä vähän ihmettelen, on se, että toteutuessaan tämä johtaisi erittäin suureen lisäresurssien tarpeeseen kaiken kaikkiaan tällä alalla. Silloin on kyse todella siitä, niin kuin perusteluissa huomautetaankin, että täytyy käydä läpi se, kuka niitä hoitaa ja kuka maksaa ja kuka milloinkin on vastuussa mistäkin toimenpiteestä, joka siinä on. Tässä mielessä esimerkiksi seurakuntien voimavarat eivät siihen varmaan riitä, mutta se on sitten toinen kysymys.

Minä näen hyvänä joka tapauksessa, että näistä elämän ehkä vaikeimmista asioista uskalletaan puhua ja niitä pohtia. Tässä mielessä tämä aloite on hyvä käydä läpi.

Ed. Kemppainen: Herra puhemies! Minä näen tässä aloitteessa sen myönteisyyden, että myös muut ammattihenkilöt kuin pelkät juristit ovat mukana tässä projektissa tai tällaisessa vaikeassa tilanteessa. Ei tämän välttämättä tarvitse olla yritys estää sellaisten avioliittojen päätyminen, jotka ovat tuomitut epäonnistumaan ja joissa kaikkien etu, eniten lasten etu kärsii.

Mutta niin kuin halusin korostaa kokemuksesta, kyllä nämä avioerot liian juridisia ovat ja niissä yritetään vain pilkulleen toteuttaa lakia eikä niinkään katsota, mikä on lopputulos ja miten isoja haavoja ja vahinkoja siinä on tullut. Minusta mukana pitäisi olla myös fiksumpia ihmisiä kuin pelkkiä pykäläien katsojia silloin, kun on todella vaikea tilanne.

Ed. Kiljunen: Arvoisa puhemies! En itse asiassa ottaisi suoraa kantaa tähän ed. Kankaanniemen tekemään esitykseen siitä, olisiko aina avioerotilanteessa sen edellytyksenä oltava sovittelu. Sen sijaan ottaisin kantaa ed. Kankaanniemen esityksen perusteluihin, ja ne minusta ovat omalla tavallaan hyvinkin painavia. Olen hie man huolissani kuunnellut niitä puheenvuoroja, joissa on vähätelty sitä, että ylipäättään avioerotilanteessa ei olisi pyrittävä siihen, että mahdolli-

suuksien mukaan haettaisiin niin pitkälle kuin mahdollista sovitteluratkaisua.

Suomessa tilanne on kohtuuton, niin kuin näkyy ed. Toimi Kankaanniemen esityksen perusteluissa: vuonna 1996 solmittuja avioliittoja oli 23 500 suurin piirtein ja avioeroja 13 500. Siis avioerojen määrä on yli 50 prosenttia solmittujen avioliittojen määrästä. Tämä on vielä trendi kaiken lisäksi, että avioerojen suhteellinen määrä kasvaa solmituista avioliitoista. Aivan itsestään selvästi olemme sellaisessa perusasetelmassa, että ihmiset liian herkästi ja liian helposti murtavat avioliittoja erityisesti tilanteissa, joissa on myös lapsia. Tämän suhteen minun nähdäkseni olisi toimittava sen suuntaisesti, kuten tässä aloitteen perusteissa todetaan, että nimenomaan perhepolitiikan puolella, sosiaaliturvan puolella ja avioliitto- ja perhekasvatuksen puolella pyrittäisiin sen kaltaisesti toimimaan, että vahvistettaisiin avioliittojen pysyvyyttä. Siinä suhteessa tämän aloitteen perusteet ovat paikallaan. Ei pidä vähätellä sen perusteita, vaikka itse ehdotus sinänsä ei olisikaan toteutettavissa.

Ed. N u r m i : Arvoisa puhemies! Täällä on jo paljon sanottu semmoista, jota mieltä minäkin olen, mutta keskityn nyt puhumaan näin lääkäriä tästä asiasta. Jos tällaiset neuvottelukunnat tai neuvottelu pystyvät ehkäisemään yhdenkin suomalaisen miehen tai naisen itsemurhan tai paljastamaan jonkin hoitamattoman taudin, mistä muun muassa ammattikuntaani syytetään, että depressiota ei löydetä niin paljon kuin niitä on, niin jokainen tällainen löydetty tapaus, joka saadaan näin hoidon pariin ja hänen elämänsä voidaan helpottaa, varmasti vaikuttaa myös koko perheen elämään. Silloin jo tämä laki-aloite on herättänyt tämän keskustelun ja on tarpeellinen.

Ed. V i l j a m a a : Arvoisa puhemies! Hyvän perhesovittelun tavoitteena on selvittää, mitä mahdollisuuksia perheellä on. Sovittelu ei välttämättä pyri pelkästään yhdistämään ja liittämään vaan katsomaan myös, että ero tapahtuu siten, että siinä on huomioitu kaikki osapuolet. Eli siinä mielessä myös se näkökohta, että eroprosessi olisi esimerkiksi lasten kannalta hyvä ja että kyseiset henkilöt, äiti ja isä, pystyisivät eron jälkeenkin pitämään lapsiin yhteyttä, on varsin keskeinen. Tiedän, että yksinhuoltajaperheiden lapsista yksi kolmasosa jää vaille kokonaan isää eli isä ei pidä yhteyttä. Siltäkin näkökannalta tämä sovitteluprosessi ja sen ammattitaitoinen hoita-

minen, oli paikka mikä tahansa. Kirkon perheasiain neuvottelukeskus tai sosiaalitoimen, perheneuvolan tai jonkin muun asiantuntevan tahon keskustelut, antaa kyllä suomalaiselle perheelle hyvinvointia.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Kun ed. Aittoniemi sanoi, ettei kukaan tee harkitsemattomasti tai kevyin perusteluin avioeroa, tätä eivät todellakaan tue tutkimukset eikä esimerkiksi oma kokemukseni lääkärin työssä. Olen keskustellut usean sellaisen henkilön kanssa, joka itse aloitteen tekijänä avioeron kohdalla kertoo hakeneensa sitä liian kevyin perustein ja katuvansa jälkikäteen sitä, että lähti avioeroa puuhaamaan.

Tämän päivän lehdissä on kerrottu EU:n tilastolaitoksen tilastoista, joiden mukaan emme komeile tilastojen kärjessä pelkästään nuorten tupakointikysymyksessä vaan myös avioeroissa, eli suomalaisten avioliitoista todellakin puolet on tuomittu hajoamaan näiden tilastojen valossa. Kyllä avioerojen määrällä on selvästi nähtävissä yhteys kunkin maan lainsäädäntöön ja lainsäädännön kehitykseen.

Nyt kun puhumme aloitteesta, jossa ei ole todellakaan tarkoitus avioeroa sinänsä kieltää eikä edes sen saamista vaikeuttaa, niin mielestäni tämän tyyppinen menettely, jossa tarjotaan lähinnä tukea ja neuvottelua ja sovittelua eroa hakeville ja eroaville puolisoille, olisi terveellinen askel kohti toisenlaista yhteiskuntaa.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Kevyin perustein erotaan silloin, kun on menty avioon kevyin perustein, eli näitä Renon malleja, että aamulla herätään hotellihuoneesta pikku kaljottelun jälkeen ja pöydällä on vihkitodistus, että on menty yön aikana vihille. Totta kai aika nopeasti silloin erotaankin, ed. Räsänen, kyllä näitäkin on, että pysytään näissä keskiarvoissa.

Mitä tulee ed. Nurmen lääkärikokemukseen itsemurhasta, kyllä itsemurha-ajatus siinä alkaa kehkeytyä, jos kymmenen vuottakin eletään sellaisessa avioliiton helvetissä, jolla ei ole mitään tulevaisuuden mahdollisuutta menestyä. Siinä on lapset ja muuta vielä. Mahdollisimman nopeasti pitää silloin päästä siitä eroon, niin ihmisen mielenterveyskin säilyy, jos sillä kerran ei ole menestymisen mahdollisuuksia.

Mitä tulee tilastoihin, ed. Kiljunen, ilmeisesti laskette Tilastokeskuksen laskuilla avioliittoeroja: 23 000 avioliittoja, 13 000 eroa. Nyt on otettava huomioon, että eivät ne, jotka viime vuonna menivät naimisiin, 23 000, ei niistä

13 000 eroa ole vielä tapahtunut. On lähdeittävä siitä, että meillähän on avoliiton osuus valtavan paljon lisääntynyt suhteessa avioliittoihin. En minä usko, että tämä erojen suhde kovin valtavasti on lisääntynyt verrattuna siihen, jos laskeetaan sitten avoliitot ja avioliitot yhteen. Avoliitto on tietynlainen avioliiton korvaus myöskin. Pitäisi hiukan ajatella noita tilastoja, ed. Kiljunen, sillä tavalla ettei laskeskele niin kuin Tilastokeskus työttömyyttä.

Ed. V i r t a n e n : Arvoisa puhemies! Edellisessä ammatissani jouduin tosiaan aika paljon näiden asioiden kanssa olemaan tekemisissä. Voisin sanoa tosiaan, että ed. Aittoniemi on oikeilla jäljillä. Ongelma on se, että aikoinaan syvyyspsykologi Jung sanoi, että aina näin vuosisatojen, vuosituhansien lopussa — siitä ei ole paljon psykologista näyttöä — ihmisten ahdasmielisyys, pelko ja kaiken näköinen vanhasta roikkuminen alkaa lisääntyä silloin, kun näyttää, että maailma hajoaa käsiin.

Avoliitot, ja esimerkiksi kun täällä homoliitoista puhuttiin, esolmitaan nykyään paljon vakavammalla perusteella, koska niihin mennään syvemmällä harkinnalla, koska ne ovat usein pitkäaikaisempia, kun niissä lapsetkin hankitaan. Avioliitot sen sijaan tehdään tässä samassa pelossa, ahdasmielisyudessa ja tiukentuneessa lasten tähden -ajattelussa. Todellisuudessa psykologina ja terapeutina monta kertaa huomasi sen asian, että juuri lasten tähden ihmisten pitäisi erota. Kun on menty jonkin pienen kutinan takia naimisiin, kun on jääty kiinni sitten johonkin sukuun ja kaiken näköisiin testamenttijuttuihin, on hävytöntä vedota, että se tehdään lasten takia, että sitten pitää olla yhdessä.

Nyt vielä puhutaan siitä, että avoliitosta on tullut vähän fasistinen show, että näytetään oikein kaikille, kuinka me olemme turvassa sitten, kun oikein iso suku näkee isot mahtavat häät. Kyllä tässäkin taas ollaan näillä samoilla, voisiko sanoa, tämän eduskunnan linjoilla, että kaikkea pitää tiukentaa, kaikkea vanhaa pitää nyt yrittää läpi, etteivät vain ihmiset saisi vapaamielisempiä ja todellisia asioita selville, mitä tässä on tapahtumassa. Minä uskon kyllä siihen Jungin näkemykseen, että näin vuosisatojen ja -tuhansien lopulla ihminen vapautuu henkisesti avomielliseksi ja tulee kykeneväksi suhteisiin ilman jäämistöpakkaja.

Ed. R i n n e : Herra puhemies! Minä työskentelin joskus useita vuosia asumuserosovittelija-

na, ihan siinä konkreettisesti työssä, johon nyt aiotaan palata uudestaan. Voin sanoa, että en tiedä yhtään ainutta tapausta, että olisin onnistunut. En tiedä, miten oli pappien kohdalla — seurakunnat sovittelivat myöskin — mutta kyllä maallikkopuolella, jota minä edustan, enemmän näitä vapaita suuntia, se ei onnistunut. Siitä huolimatta minun mielestäni pitäisi nimenomaan lastensuojelun, lähinnä lasten takia tämä aloite käsitellä vakavasti. Sen vähättely on kyllä todella kyseenalaista.

Ed. K i l j u n e n : Arvoisa puhemies! En ryhdy tilastotieteen opintoja harjoittamaan ed. Aittoniemelle. Kuitenkin haluaisin hänelle nyt rautalangasta väantää, kun kerran meillä on tilasto siinä silmiemme edessä, avioerojen määristä ja avioerojen suhteellisestakin määrästä. 1960-luvulla vuosikeskiarvo avioerojen määrässä on noin 5 000, 1970-luvulla avioerojen keskimääräinen määrä on noin 9 000, 1980-luvun ensimmäisen puoliskon eli ensimmäisen viiden vuoden aikana avioerojen määrä on ollut 9 500, jälkimmäisellä puoliskolla 1986—90 avioerojen määrä on 11 500, tällä vuosikymmenellä ensimmäisen viiden vuoden aikana noin 13 000 ja viime vuonna 13 500. Avioerojen kokonais-, absoluuttinen määrä, ed. Aittoniemi, on kasvanut.

Viittasitte avoliittoihin. Jos me viittaamme vielä avoliittoihin, se pohjaluku, josta lähdetään suhteellista osuutta lasketaan, se määrä on vähentynyt. Toisin sanoen avioerojen suhteellinen määrä on vielä voimakkaammin kasvanut kuin avioerojen absoluuttinen määrä. Tässä suhteessa halusin ainoastaan korostaa sitä, että meidän tulee kiinnittää huomiota tähän yhteiskunnalliseen ilmiöön ja suorastaan ongelmaan, mitä avioero ilmaisee. Olen melkein yhtymässä siihen näkemykseen, mitä täällä salissa sanottiin, että joissain tapauksissa voidaan katsoa, että avioero otetaan tarpeettomien kevein perustein. Ihmiset eivät ehkä kasvata itseään riittävästi ja huomioi myöskin sen lisäksi, että huomioivat vain itseään, sitä ympäristöä, missä toimivat, ja ennen kaikkea lapsia, jolloin he voisivat miettiä keinoja, joilla avioerojen määrää voitaisiin vähentää.

Ed. J. K u k k o n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Kiljunen edellä perusteli täysin oikein sen, mikä on totta tässä yhteiskunnassa. Olen itse noin tunti sitten tämän talon eräessä kokoustilaisuudessa ollut käymässä läpi 30 vuoden ajalta sekä solmituja avioliittoja että avioerojen määrää. Sekä suhteellinen osuus että absoluuttinen määrä on

kasvanut ja se on kasvanut rajusti. Se, että tässä nyt ed. Aittoniemi viittaa pappeihin ja kirkkoihin, nousee jostain niin syvältä, jota ei voida tässä salissa käsitellä, ed. Aittoniemi. Meidän on parempi käsitellä niitä asioita kahden kesken jossakin muualla.

Kaiken kaikkiaan näiden asioiden vaikeus onkin juuri siinä, että meidän pitäisi silloin, kun tällaiset asiat tulevat esille, vaikka ne nousevat syvältä kenties omista kokemuksista ja joka tapauksessa hyvin lähisuhteista, pystyä sellaiseen puolueettomaan käsittelyyn, että me uskallamme ottaa asiat rehellisesti sellaisina kuin ne ovat. Sen takia näihin trendeihin, joissa näistä asioista on nykyisin pyritty selviämään hyvin vähällä, on syytä kiinnittää huomiota. Sen takia minä tuen tämän asian käsittelyä ihan siltä pohjalta kuin ed. Rinne äsken sanoi.

On myöskin niin, että liian helposti kenties mennään joskus avioliittoon ja esimerkiksi niiden häiden takia, näyttävien häiden takia. Kyllä sekin on ihan mahdollista ja on niin, että on monenlaisia muoti-ilmiöitä, joita meidän on vastustettava. Tämä asia on niin vakava ja se on niin suuri yhteiskunnallinen ja perhe-elämän ongelma, että sitä ei voi vähätellä. Siksi on hyvä, että asiaa käsitellään valiokunnassa mahdollisimman perusteellisesti.

Ed. K e m p p a i n e n : Herra puhemies! Minut sai pyytämään puheenvuoron ed. Virtasen puheenvuoro, kun hän sanoi, että nykyihmiset ovat kypsempiä kuin ennen. Minä en kyllä tätä täysin allekirjoita enkä varsinkaan siitä näkökulmasta, että nyky-yhteiskunnan tilanne ja myös ne vaatimukset ovat aika lailla suuremmat. Josakin turvallisessa yhteiskunnassa, jossa tunnettiin koko systeemi, oltiin varmasti kypsempiä elämään siinä yhteiskunnassa kuin nyt.

Mutta on myös se näkökohta, että ei näissä parisuhteissa, joissa riitaa on, molemmat ole varmasti yhtä kypsiä tai samalla tasolla. On pahoja esimerkkejä siitä, että toinen puoli pärjää paljon paremmin ja liian paljon paremmin avioerotilanteissa. Siltäkin kannalta kyllä olisi joku ulkopuolinen hyvä arvioimaan ainakin tällaiset vaikeimmat tilanteet. Lasten etu usein varmasti riidassa, joka on kiivaimmillaan juuri erojen tapahtuessa, on kyllä niin arka asia, että siinä ei kypsäkään ihminen tahdo oikein osata käyttäytyä.

Ed. Väistö merkitään läsnä olevaksi.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Avioeron helpoudesta vielä. Ajattelen, että toki avioerot liittyvät usein hyvinkin vakaviin ja kipeisiin tilanteisiin, esimerkiksi perheväkivaltaan tai uskottomuuteen, jolloin ei jää muuta vaihtoehtoa kuin ero. Mutta ajattelen, että avioerojen lisääntyminen osaltaan liittyy sellaiseen myyttiin, että avioero sinänsä olisi jollain lailla vapauttava kokemus tai tapa kasvaa ihmisenä tai löytää itsensä. Tätä myyttiä, jota naistenlehdet pitävät yllä ja ed. Virtanenkin puheessaan mielestäni viljeli, tulisi saada murrettua.

Itse pidän avioeroneuvottelua tai -sovittelua eräänä keinona. Nimittäin sovittelun yhteydessä joutuisi arakisella tavalla käymään läpi sen, mitä erosta seuraa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

12) Lisätalousarvioaloite 1—11/1997 vp

Lähetekeskustelu

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Ilmoitetaan, että edustajien tekemät lisätalousarvioaloitteet ovat tänään nähtävinä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lisätalousarvioaloitteet lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. V i h r i ä l ä : Arvoisa puhemies! Haluan puuttua muutamain lisätalousarvioaloitteisiin, jotka nyt ovat lähdössä valiokuntaan.

Ensimmäisenä on ed. Aulan tekemä määrärahan lisäyksesitys poliisien toimintamenoihin. Tästä on syytä todeta, että tänä vuonna varsinaisessa talousarviossa poliisitoimen toimintamenot ovat olleet selvästi alimitoitettut suhteessa poliisille asetettuihin tulostavoitteisiin. Poliisivirkoja joudutaan pitämään auki, ja erityisesti paikallispoliisien tehokas toiminta on vaikeutunut. Poliisin oman arvion mukaan hallituksen esittämä 45 miljoonan markan lisämääräraha ei riitä vuoden 96 tulostason säilyttämiseksi poliisissa, vaan lisärahoitusta tarvittaisiin noin 75 miljoonaa markkaa. Turvallisuuskehitys on vuosina 91—96 ollut indeksillä mitattuna koko ajan laskeva. Tämä kehitys tulisikin nyt pysäyttää, ja sen vuoksi ed.

Aula esittää tässä aloitteessaan, että toimintamäärärahaa lisättäisiin 30 miljoonalla markalla.

Nyt valitettavasti näyttää siltä, että tässä talousarvioaloitteessa on virhe siinä mielessä, että ponsiosassa todetaan, että ”Eduskunta ottaisi vuoden 1997 lisätalousarvioon momentilla 26.75.21 lisäyksenä 75 000 000 markkaa poliisin toimintamenoihin”, mutta ymmärtäisin, että tässä pitäisi olla nimenomaan ”lisäyksenä 30 000 000 markkaa”, koska perusteluosassa on näin, että se summa olisi kaikkiaan 75 miljoonaa markkaa.

Toinen on sitten oma aloitteeni, aloite n:o 11 päiväjärjestyksessä: ”Määrärahan osoittamisesta koulujen peruskorjaukseen”. Tämä on nimenomaan sen takia, että talousarvioesityksessä ensi vuodelle esitetään huomattavaa leikkausta opetusministeriön pääluokkaan lukuun 29.40, momenttiin 34 ja tältä momentiltahan myönnetään juuri peruskorjausavustuksia. Se minkä takia tätä määrärahaa tulisi nyt nostaa, niin kuin aloitteessani esitän, 50 miljoonalla markalla, johtuu ennen kaikkea siitä, että home- ja kosteusvauriot ovat erittäin laajalti levinneet myös kouluihin ympäri maan ja tämä aiheuttaa sekä oppilaille, opettajille että muille koulurakennuksissa työskenteleville monenlaisia ongelmia. Mielestäni tähän asiaan pitäisi nyt eduskunnankin voimakkaasti puuttua.

Toki on kysytty, miksi ne kunnat, joissa näitä home- ja kosteusvaurioita on, eivät ole hoitaneet koululaitostaan sillä tavalla, ettei näitä olisi syntynyt, mutta vauriot ovat joka tapauksessa syntyneet ja ne täytyy korjata. Totean esimerkiksi omalta alueeltani eli Vaasan vaalipiirin alueelta, että tällä hetkellä tiedossa on ainakin kuudessa kunnassa eli Isossakyrössä, Vähässäkyrössä, Mustasaarella, Alajärvellä, Vimpelissä ja Kälviällä tällaisia kouluja, jotka on välttämättä saatava pikaisesti korjauksen piiriin. Siellä on suljettu koulukeittoloita, urheilutiloja jne ja ehkä Isossakyrössä joudutaan koko koulurakennus sulkemaan ja viemään opiskelijat tilapäisiin koulu-tiloihin. Tässä aloitteessa esitetään 50:tä miljoonaa markkaa.

Sitten, arvoisa puhemies, haluaisin puuttua aloitteeseen n:o 6, jonka ed. Marjaana Koskinen on tehnyt ja jossa hän esittää Lounais-Suomen metsätiehankkeisiin ehdotetun määrärahan poistamista. Eli täällä todetaan, että nuoren metsän hoitotöihin ehdotetusta määrarahasta poistettaisiin 15 miljoonaa markkaa. Tuntuu kyllä uskomattomalta, kun tästä on hallitusta pitänyt kiittää, että hallitus on esittämässä 15:tä miljoonaa

markkaa nuoren metsän hoitoon ja myös jo olemassa olevan metsätiestön kunnostamiseen ja parantamiseen ja ehkä jonkin uudenkin rakentamiseen, että nyt esitetään hallituspuolueen taholta, että tämä määräraha tulisi poistaa.

Tätä ei kyllä jaksa ymmärtää millään järjellillä syyllä. Tässä on kyllä nyt aivan muut, varmasti ns. poliittiset syyt, että tällainen määrärahan poistamisesitys on tehty, kun kuitenkin metsä on meidän tärkein luonnonvaramme kansantalouden kannalta. Se on tärkeä myös työllisyyden kannalta. Ennen kaikkea nuoren metsän hoitotyöt ovat välttämättömiä, jos me aiomme turvata metsään, joka on koko meidän kansantaloudellemme tärkeä. Todella ihmettelen ja toivon, että tämä talousarvioaloite ei menisi läpi.

Ed. R a j a m ä k i : Herra puhemies! Tämä aloite varmasti ei mene läpi, niin kuin ei moni muukaan näistä aloitteista. Mutta yleensä metsärahoituksen osalta sosialidemokraatit tulevat edellyttämään tietysti, että metsäteollisuuden puunhuolto turvataan ja tässä mielessä muun muassa nuoren metsän kunnostukseen esitetyt lisämäärärahat käytetään hyvin. Metsäteiden rakentaminen ei ole itsetarkoitus, ja joskus on ollut muun muassa niin, että metsänhoitoyhdistyksen tavoitteista on metsäteiden rakentaminen toteutunut 110-prosenttisesti mutta taimikonhoito ym. vain 40—50-prosenttisesti. Sinänsä tämän aloitteen takana on varmasti huolta tällaisesta asiasta. Mutta kaikkia näitä tarvitaan.

Tässä on paljon sellaisia aloitteita, jotka tulevat, herra puhemies, välittymään varmasti ensi vuoden varsinaisen talousarvion käsittelyyn valtiovarainvaliokuntaan. Pk-yritysten kehittämispalvelut ja Keran rahoitusasiat tulevat varmasti siellä esille, ja se näiden aloitteiden merkitys tietysti paljolti onkin.

Hyvin tärkeänä pidän ed. Raskin aloitetta Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käytöstä, koska sitä rahaa nimenomaan tarvitaan esimerkiksi kolmannen sektorin kansanterveys- ja muiden muiden järjestöjen syrjäytymisen vastaiseen työhön ja pitkäaikaistyöttömien parissa tehtävään työhön. Raha-automaattiyhdistys on hyvin korvaamaton monissa näissä asioissa. Myös varmasti homevaurioisten päiväkotien ja koulujen osalta tätä rahaa tulisi aktivoida käyttöön. Se olisi nopeasti ilman budjettirajoituksia käytettävissä ja siellä pelivaraa myös olisi.

Ed. R a s k : Arvoisa puhemies! Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta on vuodesta 93 läh-

tien jätetty käyttämättä kasvava summa ns. laiskaksi rahaksi. Tänä vuonna tuo summa on kohonnut jo 250 miljoonaan markkaan. Talousarvioaloitteessani olen ehdottanut, että ns. laiskaa rahaa käytettäisiin, niin kuin raha-automaattiasetuksessa säädetään, vapaaehtoisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen tukemiseen. Nämä järjestöt hän tukevat julkista terveydenhuoltoa, ja väitän, että ennaltaehkäisyyn ja kansanterveystyöhönkin näiden vapaaehtoisjärjestöjen kautta käytetty markka hyvin huomattavalla tavalla säästää erikoissairaanhoidon menoja.

Ed. N u r m i : Arvoisa puhemies! Kosteusvaurioiset rakennukset on joko korjattava tai purettava. Tällaisella toiminnalla on myös työllistävä vaikutus. Mikäli rapistuvia rakennuksia ei korjata, jo pelkkä rakennusten kurja ulkoasu on omiaan lisäämään apatiaa. Lisäksi rakennusten kosteusvauriot ovat todellinen ympäristöterveydellinen haitta. Lisätalousarvioaloite ja siihen liittyvä kirjallinen kysymys, aloite n:o 7 ja kirjallinen kysymys n:o 600, valaisevat asiaa enemmän.

Aloitteeseen n:o 11 haluan sanoa, kun ed. Vihriälän alueeseen kuuluu myös Seinäjoki, että siellä on kuulemani mukaan perinteikäs entinen poikalyseo kovin kurjassa kunnossa. On sääli, jos tällamoisten rakennusten annetaan rapistua. Oli kosteusvaurio missä tahansa koulussa, päiväkodissa taikka puolustusvoimien rakennuksessa, se on korjattava. Ne ovat todellinen terveyshaitta, ja toivon, että näihin löytyy rahaa. Koulun, josta puhun, entisiä oppilaita on myös työskentelemässä tässä salissa.

Ed. L e h t o s a a r i : Herra puhemies! Aloitteessa n:o 1 ed. Aula esittää, että poliisin määrärahoja lisättäisiin 30 miljoonalla markalla, ja aloite on enemmän kuin paikallaan. Hallitushan esittää lisätalousarviossa 49 miljoonan markan lisämäärärahaa, josta 5 miljoonaa markkaa on otettu päältä pois jo aiemmin esillä olleisiin kohteisiin, eli kentälle jäisi vain 45 miljoonaa markkaa. Kun kentältä on viestejä kuunnellut, sieltä on tullut sellaista palautetta meille, että ellei kentälle tule enemmän määrärahoja kuin 45 miljoonaa, kerta kaikkiaan toiminnot vaikeutuvat hyvin suuresti loppuvuoden aikana.

Itä-Suomen läänissä on muun muassa käymässä niin, että jos ennakkokaavailut tämän määrärahan jaon suhteen pitävät paikkansa, Itä-Suomen lääni saisi poliisitoimeen tuosta määrarahasta vajaan 600 000 markkaa. Haluaisin tode-

ta, että muun muassa Savonlinnan poliisiyksikkö jo kaipaaisi lähes äsken mainitun summan, vähän yli 500 000 markkaa.

Todettakoon vielä, että pitkin kevättä oli tiedossa, että määrärahat eivät riitä ja poliisipäälliköt huolestuneina kyselivät tilannetta: Ellei tule uusia määrärahoja, joudutaan lomautuksiin. Täältä Helsingin päästä aina hallitusta myöten ilmoitettiin, että lomautuksiin ei tule mennä, vaan lisätalousarviossa tullaan osoittamaan riittävät määrärahat. Tuo tarvittava määräraha olisi todella minimissään 75—80 miljoonaa. Nyt olisi hallituksella ja hallitusrintamalla lupauksen täyttämisen paikka.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Tässä on muutamia aloitteita, joita sopii edelleen painottaa. Useammankin aloitteen sisältönä on kosteusvaurioiset, homekasvustoa sisältävät koulurakennukset, lastentarhat jne. On myös muita julkisia rakennuksia, joissa on homevaurio, muun muassa terveyskeskuksia, jopa sairaaloita. On siis hyvin paradoksaalinen tilanne, että ihmiset homealtistuvat jopa sairaaloissa ja terveyskeskuksissa, puhumattakaan kouluista ja lastentarhoista, mikä on ehkä kaikkein hankalinta.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kiinnittää huomiota niihin taloudellisiin menetyksiin, joita tällaiset altistumat aiheuttavat ja mitä näiden asioiden jatkohoidon maksaa muulla tavoin kuin niin, että estettäisiin altistuman synty eli peruskorjattaisiin kiinteistöt.

Tiedämme, että kun hallituksessa käsiteltiin sekä STM:n että opetusministeriön pääluokkaa tältä osin eli rakentamista ja peruskorjausta, tapahtui miinustusta valtiovarainministeriön toimesta, ja näin ollen aktiivisuus, mitä eduskunta tässä osoittaa, on varsin paikallaan.

Ed. P u h j o : Herra puhemies! Olen tehnyt peruskoulujen ja päiväkotien homevaurioiden korjaamiseksi lisätalousarvioaloitteet sen takia, että minun mielestäni näiden asioiden hoito on ollut eräänlaista maton alle lakaisemista. Pian on tulossa uusi arvio siitä, mitkä vauriot ovat terveydellisesti kaikkein haitallisimpia, erään tyyppinen luokittelu. Sen takia valtiolla pitäisi olla varoja välittömästi lähteä korjaamaan näitä, että ainakin haitallisimmiksi arvioidut voitaisiin korjata. Tässä on otettava huomioon se, että kuntatalouden tila on huono ja aloitteellisuus sillä puolella huono asian hoitamiseksi, jolloin valtion pitäisi ottaa asiassa vastuuta, koska kyse on koko maassa olevista ongelmista.

Erikseen niitä perusteluita, joilla valtionapuja annetaan, pitää ilmeisesti jollakin tavalla tarkistaa, koska hyvin harva koulu tai päiväkotiyhtiö vaadittavaan 2 miljoonan kustannusarvioon.

Ed. K a l l i : Puhemies! Ilmeisesti paikalla ei ole enää muita kuin hevostaloutta ja -naisia.

Mutta siitä huolimatta muutama perustelu, miksi näen asian eri tavalla kuin ed. Marjaana Koskinen aloitteessa n:o 6. Miksi yleensä metsäteihin ja olemassa olevien metsäteiden korjaukseen tarvitaan rahaa? Lähinnä sen johdosta, että Suomessahan metsien kasvusta hyödynnetään noin 80 prosenttia, mikä on Euroopan korkein ja maailman korkeinta luokkaa. Metsäteollisuuden tuotteiden korkea laatu edellyttää tuoretta puuta. Kahden viikon aikana siitä, kun puu kaadetaan, sen pitäisi olla jo tehtaalla tehtaan prosessissa. Kaikkiihan ymmärtävät, että vaikka on hieinan parempiakin hevosia, niin 80 prosentin suunnitteen toteuttaminen ei vain onnistu, vaan tarvitaan tieverkkoa, jotta kesällä, talvella, keväällä ja syksyllä puu kulkee. Kun tämä nyt kohdistuu omalle Lounais-Suomen metsäkeskuksen alueelle, niin varsin hyvin tiedän, että sielläkin on myös talousmetsille varattu alue, kaikkea ei ole vielä kaavailtu Naturen piiriin, joten rahaa tarvittaisiin paljon paljon enemmän.

Meillä on vastikään hyväksytty kestävä metsätalouden rahoituslaki, jonka pohjalta vuositain ministeriö yhdessä metsäkeskusten kanssa hyväksyy käyttösuunnitelman, jossa olemassa oleva raha jaetaan nuoren metsän kunnostukseen, ojituksen kunnostukseen, metsäteiden rakentamiseen. Se on nyt painottunut olemassa olevan tieverkon kunnostukseen, hyvin vähän enää tehdään uusia, mutta ne tiestöt, jotka on 60- ja 70-luvulla rakennettu, edellyttävät jatkuvaa kunnostamista. Käyttösuunnitelmassa määritellään kunkin metsäkeskusten osalta, minkä verran varoja käytetään metsäteiden rakentamiseen. Erikseen nämä päätökset ovat yleensä alueellisesti lähteneet siitä, minkälainen tarve on ollut.

Metsäteollisuuden taholta tätä asiaa korostetaan ja erityisesti alleviivataan sitä, että rahaa tähänkin edelleen pitää varata. Koska jo nyt on yksityistyneiden valtionapuja pienennetty ja sitä kautta maanomistajien rahoitusta sille alueelle tarvitaan entistä enemmän, niin jotta tehtaiden puunhuolto voidaan turvata ja jotta metsiä voidaan hyödyntää ja teollisuudelle varata korkealaatuisia raaka-ainetta, jatkossakin on syytä edetä niin, että on riittävästi rahaa myös metsänpa-

rannusvaroihin, metsäteiden rakentamiseen ja erityisesti olemassa olevien metsäteiden kunnostamiseen.

Yhdyn ed. Vihriälän käsitykseen. Kummastelen ed. Marjaana Koskinen aloitetta, kun hän vielä on maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsen.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Minulla ei ole yhtään raha-asia-aloitetta, joten minä syön näin ollen toisten pussista.

Totean sen, että 80-luvulla meillä oli kaikki poliisivakanssit täytettyinä. Vielä vuonna 1989 budjetissa perustettiin 24 vakanssia lisää. Siihen aikaan meillä oli rikollisuus kurissa, kansalaiset tunsivat turvallisuutta tässä maassa asuessaan ja liikkuaan. Tänä päivänä, kun kasvu näyttää olevan 7—8 prosentin luokkaa, meillä on 400 poliisinvakanssia täyttämättä. Niin kuin viime kesänä kävi, Tampereen poliisilaitosta uhkasi lomauttaminen elokuussa, mikä on aika kummallinen asia. Ihmettelen nimenomaan Niinistönkin näkemyksiä asiasta valtiovarainministerinä. Tiedän, että hän ei ole mitenkään poliisivastainen varmaankaan. Hänen pitäisi tässä asiassa antaa periksi ja hoitaa asiat sillä tavalla, että asiat olisivat edes kohtuullisesti järjestyksessä.

Täällä on vielä parikin aloitetta puolustusvoimien rakennusten korjaamiseksi. Huomauttaisin jälleen kerran Niinisalon ruokalasta. Niinisalo on meidän kansainvälisen varuskuntamme, siellä käy paljon vieraita. Sen ruokala on kamalassa kunnossa, sinne ei voi ketään viedä. Siellä juoksevat puolen metrin mittaiset rotat kilpaa rakennuksen ympärillä. Kun menee sisälle, ei yhtään ihmettele, että sellaisia kilpajuoksujia siinä ympärillä pidetään. Vuodesta toiseen asiaa lykätään eikä rakennusta korjata. Minun mielestäni jo kansainvälisen maineen vuoksi pitäisi Niinisalon ruokalarakennus korjata jo siinäkin mielessä, että ei se ole enää terveysvaatimusten osaltakaan sellainen, jossa ihmiset ja varusmiehet voisivat käydä syömässä.

Ed. V ä i s t ö : Arvoisa puhemies! Poliisin määräraha-asia on ollut esillä useaan kertaan. Tänä kesänä, kuten ed. Aittoniemi jo totesi, kautta maan oltiin huolestuneita jopa siitä, että joudutaan poliisiin lomautuksiin. Tilanne on tässä mielessä ennen kuulumaton, kun otetaan huomioon se todellinen tarve, mikä rikollisuuden torjunnan, ennaltaehkäisyn ja eritoten myös talousrikollisuuden saralla meillä olisi työn teko. Tässä mielessä se, mitä nyt ed. Aulan ym. aloitteessa esitetään määrärahan lisäystä talous-

arvioesitykseen verrattuna, on vähintään. Tällä todella kyettäisiin toiminnan taso nykyisellään turvaamaan, mutta jo ensi vuoden varsinaiseen talousarvioon tarvittaisiin tuntuva lisäys, että ne vakanssit, joita on todella täyttämättä satoja, saataisiin käyttöön ja näin varmistettua se, että yhteiskunnassa rauha ja asiallinen järjestys säilyisivät ja poliisi kykenisi tekemään parhaalla tavalla sitä työtä, joka sille yhteiskunnassa kuuluu.

Mitä tulee muihin talousarvioaloitteisiin, varmasti niissä on useita hyviä asioita, erityisesti peruskorjauskysymykset. Kun ajatellaan, että olemme saaneet rakennukset aikanaan rakennettua, niin nyt emme kykene julkisen sektorin rakennuksia pitämään kunnossa ja huolehtimaan niiden terveellisestä tai sanoisinko miellyttävästä ilmastoinnista ja kunnosta, vaan ne homehtuvat ja vaurioituvat edelleen. Minusta tähän työllistävään toimintaan pitäisi kyllä varoja löytää.

Mitä ed. Marjaana Koskisen aloitteeseen tulee, niin kyllä tuntuu vähän oudolta, että tilanteessa, jossa Suomi todella elää metsästä ja kaikki olemme siitä puhuneet, nyt kaikin tavoin vaikeutetaan tätä työtä.

Ed. Koistinen: Arvoisa puhemies! Haluan myös omalta osaltani olla kannattamassa koulujen peruskorjauksen raha-asia-aloitteita. Homevauriot ovat sen tyylisiä, että niissä tavallaan leikitään, jos pitkitetään näihin puuttumista, lasten ja tulevien ihmisten elämällä. Omalta alueeltani voin ottaa esimerkin Sotkamon kunnasta, jossa aikanaan remontoitu koulu onkin todettu määrättyä aikana väärin korjatuksi. Se on kokonaan suljettu ja pieni viipalekoulu on tuotu pihaan ala-asteen oppilaitten käyttöön. Nyt on jo kuulunut, että meidän korkeuksillamme viipalekoulu tulee olemaan kylmä. Vaihtoehdona on, ja se riippuu rahasta, pannaanko koulu matalaksi, vai saadaanko se entisöityä. Se on kulttuurisesti arvokas koulu.

Haluan myös puuttua ed. Aulan raha-asia-aloitteeseen poliisin toimintamenoihin lisättävästä rahasta. Kun on jälleen alueelta, jolla on pitkät matkat muutenkin ja vaikea huolehtia asioista, poliisin toimintaedellytyksiä on tiukennettu ja ollaan vielä — sanon sen suoraan — itärajan tuntumassa ja siellä on monenlaista ”vipinää”, sielläkin tarvittaisiin poliisin toimintaa, välillä nopeastikin. Nyt se ei ole mahdollista.

Liityn myös kummastelijoihin ed. Marjaana Koskisen esityksestä, että metsänparannusvaroja poistettaisiin tai vähennettäisiin summaa.

Muistutan vain siitä, että ed. Koskinen oli aikanaan hyväksymässä lain käsittelyä maa- ja metsätalousvaliokunnassa. Miksi hän ei silloin puuttunut asiaan, vaan vasta nyt myöhäisheränee? Tämä on käsittämätön asia.

Ed. Räsänen: Arvoisa puhemies! Haluan muutamalla sanalla käsitellä lisätalousarvioaloitetta numero 10, joka on mielestäni periaatteellisesti tärkeä asia, eli aloitetta Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käytöstä, jonka sosialidemokraattinen edustaja Rask on tehnyt.

Aloitteessahan todetaan, että Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa on käytetty vuodesta 93 kasvavassa määrin valtion budjetin yleiskatteen ja tuottoa on jätetty käyttämättä. Tämä on siinäkin mielessä ajankohtainen asia, että meillä on tänään päivän listalla useampi kohta, joista tosin ei puheenvuoroja käytetty mutta jotka liittyivät nimenomaan niihin esityksiin, joissa veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja esitettiin edelleen väliaikaisella lailla käytettäväksi lakisääteisiin valtionosuuksiin ja avustuksiin. Näistä väliaikaisista laeista on tullut meillä jo suomalaisen valtiopäivätoiminnan arkirutiinia ja väliaikaisuudesta kovin jatkuva.

Kun lakisääteiset menot haukkaavat osansa voittovaroista, niin varsinaisiin harkinnanvaraisiin tukiin jää yhä vähemmän varoja. Lain mukaan voittovarot tulisi käyttää tieteen, taiteen, urheilun ja nuorisotyön toiminta- ja kehittämismahdollisuuksien edistämiseen. Itse pidän ongelmallisena, vaikkakin tietysti tässä valtiontalouden tilassa ymmärrettävänä, että väliaikaisista järjestelyistä on tullut jatkuvasti uusittavia ja pysyviä asiantiloja.

Haluan viitata tässä yhteydessä siihen, että kun sivistysvaliokunta vuosi sitten käsiteli samaa kysymystä, niin silloin valiokunta mietinnön ponnassa edellytti, että hallitus ryhtyisi pikaisesti saattamaan loppuun arpajaislain muutosvalmisteluja, joilla voitaisiin turvata rahapelin tuoton käyttäminen kansallisen kulttuurin ja yleishyödyllisen toiminnan turvaamiseksi. Tässä yhteydessä edellytettiin, että tulisi ratkaista pysyvästi myös veikkaus- ja raha-arpapelin tuoton käyttäminen.

Tässä aloitteessa puhutaan myös jakamatta jäävästä osuudesta ja sen kasvamisesta ja niistä ongelmista, joita monissa kunnissa on, kun ei saada tarpeellista rahoitusta sinänsä tärkeisiin kohteisiin, esimerkiksi päiväkeskustoimintaan, omaishoittoon, päihde- ja huumetyöhön. Sinänsä

sosiaalitoimen sektori kunnissa on todellakin hyvin vakavasti otettava kysymys. Monet kunnat rahoitusvaikeuksissaan ovat valitettavasti lyhytnäköisesti säästäneet hyvin tärkeistä toiminnoista, mikä tulee vielä ajan myötä kalliiksi.

Tällä puheenvuorollani haluan tukea ed. Raskin esitystä Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käytöstä, että tuotto käytettäisiin todellakin niin kuin se on tarkoitettu käytettäväksi.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Siitä, mihin ed. Räsänen lopetti, haluaisin ihan lyhyesti todeta, että todellakin kunnat ovat hyvin lyhytnäköisesti säästäneet toiminnoistaan ja nimenomaan sairaanhoitopiirien budjeteissa tämä näkyy.

Mutta on eräs toinen asia: Keskusteluun poliisin määrärahoista haluaisin todeta sen, että niiden riittävyys on erityisen tärkeää myös niiden ihmisten kannalta, joihin luen itseni ja jotka ovat huolestuneita yhteiskunnassamme kovettuvista asenteista, siis yhteiskunnan ilmaston kiristymisestä, asenteiden kovettumisesta. Jos ihmiset tuntevat olonsa turvattomaksi, ulkona liikkuminen ei ole turvallista, rikoksia ei tutkita ja rikosten kohteiden oikeussuoja jatkuvasti heikkenee, niin varmasti asenteet kiristyvät ja kovettuvat. Tämän vuoksi olisi hyvin tärkeää, että tämäkin asia hoidettaisiin.

Ed. V i h r i ä l ä : Herra puhemies! Ed. Raskin aloite Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käytöstä on varmasti perusteltu. Ed. Räsänen äsken totesi sen, että Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa on jäänyt käyttämättä. Sitä on jäänyt käyttämättä sen takia, että tuotot ovat kasvaneet ennakoitua enemmän vuosittain, mutta budjettiraameihin on merkitty jokin summa, jonka ylittäminen on käynyt aivan mahdottomaksi. Sen takia käyttämättä jäänyt summa on vuosittain kasvanut, ja se on nyt todella tältä vuodelta 216 miljoonaa ja ennakoidaan nousevan 250 miljoonaan. Nyt lisäbudjettiesityksensä tähän hallitus esittää 50 miljoonaa markkaa, joka voidaan käyttää nimenomaan syrjäytyneiden ihmisten ongelmien ratkaisemiseen eli siihen, mitä täällä on perusteltu. Nämä projektit saadaan käyntiin tämän syksyn aikana toivottavasti lisäbudjetin käsittelyn ja Raha-automaattiyhdistyksen käsittelyn jälkeen — hakeusajathan päättyvät juuri tänä päivänä, puolen tunnin kuluttua pitää kaikkien hakemusten tälle vuodelle olla jätetty. Olisi tietenkin tärkeää, nämä projektit, jotka lähtevät nyt mat-

kaan, voitaisiin viedä myös päätökseen. Sen takia olisi tärkeää, että sosiaali- ja työjaosto, joka aloitetta käsittelee, voisi jopa lausua siitä, että nämä projektit viedään loppuun myös ja että niihin voidaan osoittaa yli budjettiraamin tätä rahaa. Tästähän on kysymys nyt tässä Raha-automaattiyhdistyksen asiassa.

Ed. K o i s t i n e n : Arvoisa puhemies! Vielä kerran myös ed. Raskin aloitteesta. Muistan, kun aikanaan tämä muutos tehtiin raha-automaattivarojen käyttöön, eli että sitä käytetään budjetin vajeen täyttämiseen, oli puhe, että se tulee olemaan hyvin lyhytaikainen, väliaikainen kuten ed. Räsänen käytti sanontaa. Näyttää siltä, että se on jäänyt pysyväksi, kuten silloin jo epäilimme. Meistä jokainen liikkeessään näkee, että nimenomaan eläkeläiset ovat niitä, jotka pelaavat ehkä ahkerimmin ja kartuttavat tätä rahaa, ja sitten se menee tähän valtion pohjattomaan pussiin. Toivoisi, että käyttö suuntautuisi ja pääsisi suuntautumaan siihen, mihinkä Raha-automaattiyhdistyksen varat on tavallaan perustettu käytettäväksi eli kansalaisjärjestöjen työhön ja hyväntekeväisyystyöhön. Ei se tunnu kovin mielekkäältä, että ne menevät valtion budjetin pohjattomaan pussiin jatkuvasti. Loppu pitäisi siihen tulla.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Raha-automaattiyhdistyksen tuottamat varat eivät ole koskaan menneet sinne, mihin ne olisivat kuuluneet, ainakaan kokonaan. Ainakin ennen ne menivät poliittisten kylpylöiden ylläpitämiseen joka puolelle Suomea. Sitä on edelleenkin olemassa, ja juuri tuossa kuiskailin itsekseni, että toivottavasti nämä kylpylät ovat vieneet raha-anomuksensa ajoissa, että eivät vain myöhästy ja kompastu portaissa. Mutta näin on ollut ja näin on vielä tänä päivänäkin, rahoitetaan eräitä kiertoteitä käyttäen erilaisten poliittisten yhteisöjen omistuksessa olevia kylpylöitä ja lepokoteja, ei tosin ehkä niin härskillä tavalla kuin siihen aikaan, kun 80-luvulla minäkin tiesin asioista. SMP:nkin hallussa oli jossakin Lieksan seudulla kylpylä, jolla ei ollut mitään mahdollisuutta menestyä, mutta kun se sai miljoonan rahaa, niin pyörihän se sillä vähän aikaa. Ei tämä ole Raha-automaattiyhdistyksen varojen toiminnan tarkoituksenmukaista käyttämistä. Toivon mukaan se on vähentynyt, mutta ei ole poistunut vieläkään. Parempi on, että rahat menevät yleiskatteeksi johonkin kuin tällaisiin kylpylöihin ja niiden rahoittamiseen.

Ed. V i h r i ä l ä : Herra puhemies! Pyysin puheenvuoron, kun ed. Aittoniemi minusta käytti kyllä kohtuutonta sanaa, miten Raha-automaattiyhdistyksen tuotot on käytetty. Sosiaaliseen lomatoimintaan menee noin 90 miljoonaa markkaa kokonaistuotosta, mikä on puolitoista miljardia. Kyllä väitän ja pystyn sen myös todistamaan, että Raha-automaattiyhdistyksen varat ovat menneet ja menevät sosiaaliseen toimintaan, vapaaehtoisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen työn tukemiseen ja ennen kaikkea niiden ihmisten tukemiseen, jotka sitä apua tarvitsevat, ja on mennyt myös niiden ihmisten lomatoimintaan, joilla ei ole itse varaa lomaan. Saattaahan näitä yksittäisiä tapauksia olla. Näyttää ed. Aittoniemi hyvin tuntevan jonkin kylpylän ja on varmasti käyttänyt tämän kylpylän palveluksia hyödykseenkin. (Ed. Aittoniemi: En ole koskaan käyttänyt!) Siellähän on ihan mukavaa, eikä siinä mitään pahaa ole, että ed. Aittoniemi on sitä käyttänyt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lisätalousarvioaloitteet lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen